

Andrea Camilleri

La por de Montalbano

Traducció de Pau Vidal

edicions

62

ANDREA CAMILLERI

La por de Montalbano

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *La paura di Montalbano*
© 2023 Sellerio Editore, Palermo

Aquest llibre ha estat traduït gràcies a una subvenció del Ministeri d'Assumptes Exteriors i de la Cooperació Internacional italià.

Questo libro è stato tradotto grazie a un contributo del Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè
sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autors
i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través
del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

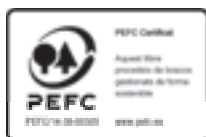
*Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves
parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.*

Primera edició: juny del 2025

© de la traducció: Pau Vidal Gavilán, 2025

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Diagonal, 662-664 — 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 10.486-2025
ISBN: 978-84-297-8246-2

TAULA

Dia de febre	7
Malferit	19
Un barret ple de pluja	93
El quart secret	105
La por de Montalbano	217
Millor la foscor	235
<i>Nota</i>	301

U

La culpa de la mala nit que passava, girant-se i regirant-se gairebé fins a estrangular-se ell sol amb el llençol sense poder dormir, certament no era pas del sopar, que havia estat més aviat lleuger. No, segurament calia atribuir-la al llibre que havia triat i al neguit que li estaven fent venir les pàgines fades i insulses d'una novel·la que els crítics havien celebrat com una de les més altes consecucions de la literatura mundial dels darrers cinquanta anys. De fenòmens literaris com aquell se'n solien descobrir un cada sis mesos, pel cap baix, generalment a càrrec d'un mitjà una mica pedant al qual immediatament s'afegien els altres. Per tot això, el panorama de la literatura mundial dels últims cinquanta anys semblava la serralada de l'Himàlaia fotografiada des d'un satèl·lit. Però en aquest cas la culpa tampoc era ben bé del llibre. Perquè veient com era l'hauria pogut tancar de seguida i rebotre'l per terra, apagar el llum i bona nit i tapa't. Però entre els seus nombrosos defectes s'hi comptava el fet que, un cop es posava a llegir alguna cosa, fos article, assaig o novel·la, era completament incapaç de deixar-la a mitges i l'havia de llegir fins al final.

El ring del telèfon va arribar com un alliberament. Va

llançar el llibre contra la paret de davant i va mirar l'hora.
Les tres de la matinada.

—Mana?

—Mani?

—Catarella?

—Menstre!

—Què hi ha?

—Trets.

—Contra qui?

—Contra un.

—Mort.

—Morit del tot.

Esplèndid diàleg que hauria signat el filòsof Vittorio Alfieri en persona.

—El senyor difuntat que es deia Gerlando Piccolo li han disparat a casa seva de propietat d'ell —proseguí, ara més prosaica, en Catarella.

—Digue'm l'adreça.

—És que és un lloc molt dificultu de trobar, cominsari. Però si vostè passa per aquí en Gallo l'espera, en el benestat que ell el camí el coneix.

—El senyor Augello l'has avisat?

—Ho he intentat però no era a l'indret.

—I en Fazio?

—Ell sí, ja ha sortit cap a l'indret delictiu.

—D'acord, doncs ara vinc.

Era tan fosc que no es veia un ruc a tres passes. El domicili del difuntat, per dir-ho a la catarellesca manera, era una casa isolada lluny de tot, pel que va poder deduir. Els llums del seu cotxe van enfocar el cotxe patrulla de comissaria aparcada davant de la porta d'entrada, oberta de bat a bat. Seguit d'en Gallo, aviat es van trobar en una cambra

molt espaiosa que feia de menjador i de sala d'estar alhora. Tot ben net, polit i endreçat. D'una de les tres portes que hi donaven en va sortir en Galluzzo amb un got d'aigua a la mà. Darrere seu s'endevinava una cuina.

—On vas?

En Galluzzo va assenyalar la porta de l'altra banda.

—A l'habitació de la neboda, pobra. Li he dit que s'estirés una estona.

—I en Fazio?

L'agent va indicar l'escala que duia al pis de dalt.

—Tu espera'm aquí —va dir en Montalbano a en Gallo.

—I què faig, mentrestant?

—Repassa les taules de multiplicar.

El dormitori on havia passat tot presentava un desordre esfereïdor. Calaixos regirats, roba de tota mena llançada per terra, les portes de l'armari obertes... Cridaven l'atenció dos quadres petits que devien haver estat penjats a la paret i que ara eren a terra esmicolats a cops, i també fragments d'una petita marededeu rebotida amb força contra la paret. Què tenia a veure tanta destrossa amb un robatori? El difunt Gerlando Piccolo, que era un seixantí baixet i rabassut, jeia en un llit de matrimoni amb l'esquena repenjada al capçal i una gran taca vermella a l'altura del cor. Era obvi que havia estat a temps d'incorporar-se abans que el tret l'immobilitzés definitivament. No tenia els ulls completament esbatanats, només una mica més oberts del normal, en una expressió d'estupefacció. Però tampoc valia la pena fer-s'hi gaires cabòries, perquè quan et veus la mort a sobre, una de dues: o et sorprens o t'espantes. Tot i que allà dins hi feia força fred, s'havia ficat al llit sense samarreta, pijama o el que fos que fes servir. En

Fazio, dret al costat del llit amb posat de viatjant que ensenya el catàleg, va copsar la mirada del seu superior.

—No porta res, ni a dalt ni a baix.

—Com ho saps?

—He posat un moment la mà sota la manta per comprovar-ho. Què faig, vol que avisi la Científica i el jutge de guàrdia?

—No encara.

Hi havia alguna cosa que no encaixava. Es va ajupir a mirar sota el llit per la banda del mort i va veure uns calçotets i una samarreta. I quan s'incorporava es va quedar paratitzat, com si hagués patit un atac de lumbàlgia. A terra, entre la tauleta i el peu del llit, es veia una pistola.

—Que ho has vist, això, Fazio?

—Sí, sí.

—Li deu haver caigut a l'assassí, dedueixo.

—No, no. Era al calaix de la tauleta. Ha estat la neboda, que l'ha agafada i l'ha feta servir. M'ho ha dit ella mateixa.

—I a qui ha disparat?

—A l'assassí.

—Em penso que m'estic perdent. Saps què?, deixa'm anar a parlar amb aquesta mosca.

—Potser sí que serà millor —va fer en Fazio, enigmàtic.

La neboda era una noia de disset anys, fosca de pell, amb uns ulls negres i grossos irritats de tanta plorera i una gran cabellera arrissada. Molt prima i, per la manera com va mirar el comissari i per com va saltar del llit, on no estava pas estirada sinó només asseguda, desprenia alguna cosa de salvatge, d'animalec. Anava tapada solament amb una mena de bata i tremolava de fred i del xoc.

—Ves a preparar-li alguna cosa calenta —va ordenar el comissari a en Galluzzo.

—A la cuina hi ha camamilla —va dir ella.

—I per a mi un cafè —afegí en Montalbano.

—Tallat? Amb llet de civada? —va demanar en Galluzzo, amb ganes de gresca, de camí cap a la cuina.

—Miri, li haig de preguntar quatre coses, però vostè no pot anar d'aquesta manera. Mentre em vaig a prendre el cafè, aprofiti per vestir-se, d'acord?

—Gràcies.

—Com es diu, per cert?

—Grazia Giangrasso; la meva mare era germana de l'oncło Gerlando.

Va anar cap a la sala. Hi va trobar en Gallo escarxofat en una butaca.

—Què fan set per set? —li va engaltar l'agent.

—Quaranta-nou —va respondre en Montalbano instintivament—. Per què?

—Que no m'ha dit que repassés les taules de multiplicar?

Que ocurrents, aquell dia, els seus homes! Va tornar cap a dalt. Al dormitori, en Fazio havia canviat de lloc. Ara s'ho mirava tot repenjat d'esquena a la finestra, que era tancada.

—Què, has trobat res?

—Hi ha coses que no em quadren.

—Com ara?

—En Gerlando Piccolo era vidu des de feia dos anys.

—Ah, sí? No ho sabia.

—Per això m'agradaria saber...

—... qui dormia a l'altre costat del llit quan ha entrat l'assassí.

En Fazio se'l va mirar bocabadat.

—Vostè també s'hi ha fixat, que hi han dormit dues

persones? Miri el coixí, la posició del llençol i la manta de l'altra banda...

—Perdona, Fazio, però si a tu una cosa com aquesta et crida l'atenció, per què no m'hauria de xocar, a mi, també? Au, continua l'observació i després m'ho expliques.

En Fazio, picat, va fer morros.

—Aviso la Científica? —va demanar, fred.

—No encara. D'aquí a deu minuts clavats els truques sense que jo t'hagi de dir res.

L'habitació del costat de la del mort era un altre dormitori, però no es feia servir. Al llit només hi havia els matalassos, i els mobles tenien un vel de pols a sobre. Més endavant, una porta tancada amb clau, que va resistir l'empenta que li va clavar en Montalbano. I a davant d'aquesta porta, un quarto de bany força endreçat. Finalment, una tercera porta donava a un recambró per als mals endreços. Va tornar cap a baix.

—Ja té el cafè a punt —el va avisar en Galluzzo des de la cuina.

Primer, però, va picar a la porta de la Grazia. No va contestar.

—Ha anat al lavabo —va dir en Gallo sense aixecar el cul de la butaca.

Va passar a la cuina i mentre es prenia el cafè, va entrar la noia.

Rentada i vestida, havia recuperat una mica de color. En Galluzzo li va allargar la camamilla i ella la va començar a prendre a peu dret.

—Per què no seus? —la va convidar en Montalbano, ara ja tractant-la de tu.

La noia es va asseure. Però a la punta de la cadira, a punt per sortir disparada, per fugir d'un bot. Transmetia

ben bé la impressió d'un animal acorralat. Sota la brusa i el xal vermell i la faldilla ampla que s'havia posat, tot roba de mercat de carrer, s'endevinaven els músculs en tensió. En aquell moment en Galluzzo va fer un gest inesperat.

—Tranquil·la, tranquil·la. No et posis nerviosa —va dir mentre li acaronava el cap, com si fos un animal per amansir.

I exactament així va ser com reaccionà ella, com un animal, exhalant una alenada d'aire.

—Abans que res necessitaria que em diguessis què hi ha a l'habitació tancada del pis de dalt.

—És el... era el despatx de l'onclo Gerlando.

—El despatx?

—Per rebre les visites.

—Quines visites?

—Doncs la gent que el venien a veure.

—A veure per què?

—Per demanar-li diners.

Un escanyapobres! Quina gran notícia! Això significava un centenar de possibles assassins entre la clientela.

—Que en venien gaires?

—No ho sé; per aquí no hi passaven.

—Doncs per on?

—A la part de darrere de la casa hi ha una escala exterior, que porta directament al balcó del despatx.

—I la clau?

—L'onclo la duia sempre a la butxaca.

La roba del mort era en una cadira del dormitori.

—Galluzzo, puja, arreplega la clau i ves a donar un cop d'ull al despatx aquest amb en Fazio. Després torneu-ho a deixar tot a lloc.

Quan l'agent va haver sortit, la noia va mirar el comisari.

—On vol que ens posem?

—A parlar, dius? Aquí va perfecte —va respondre en Montalbano amb un gest circular que volia abastar tota la cuina.

—És on em poso jo sempre —va dir ella.

El comissari es va fixar que la veu li havia sonat més ferma; segurament se sentia menys insegura si la interrogaven en el seu terreny. Abans de seure es va servir més cafè.

—Quant de temps fa que vius aquí amb el teu oncle?

Volia començar de lluny per poder arribar al moment de l'assassinat quan ella estigués en condicions de parlar-ne sense esclatar en una crisi histèrica.

Així va saber que la Grazia era filla única de la germana d'en Gerlando Piccolo, que es deia Ignazia i s'havia casat amb un petit comerciant de cereals, en Calogero Giangrasso. Amb cinc anys la Grazia va quedar òrfena per culpa d'un accident de cotxe. Ella també hi anava, en el cotxe que va picar contra un camió, i va patir una fractura cranial, però a l'hospital la van saber curar. Llavors l'oncle Giurlanno i la Titina, la seva dona, que no tenien fills, la van adoptar.

—Et tractaven bé?

—Necessitaven una minyona.

Ho va dir amb tota naturalitat, sense cap to especial de rancúnia o de menyspreu. Una simple constatació.

—Et van enviar a estudi?

—No, perquè aquí sempre hi havia feina. No sé llegir ni escriure.

—I de xicot, de promès, en tens?

—Jo?!

—Molt bé, molt bé. Què més?

—Després, quan jo tenia quinze anys, la tia Titina es va morir.

—De què?

—El metge va dir que del cor. Estava delicada. A partir de llavors les coses van millorar.

—Per què? Que et tractava malament, la tia?

—Sempre. I a sobre carregada de fums.

L'oncle no li deia les coses de males maneres; fins i tot se l'estimava una mica i no l'obligava a rentar els atuells de la cuina cinc vegades després de cada àpat. I a sobre de tant en tant li donava diners per anar al poble a comprar-se alguna cosa que li agradés.

—D'acord, doncs ara explica'm el que ha passat. T'hi veus amb cor?

—Sí.

Just quan començava, va aparèixer en Galluzzo a la porta.

—Hem obert el despatx, mestre. Si vol pujar a donar-hi un cop d'ull, ja m'hi quedo jo, aquí.

Tal com havia dit la Grazia, l'habitació estava moblada per fer de despatx. Un escriptori, dues butaques, un parell de cadires i un arxivador. A la paret de darrere de l'escriptori, una caixa forta encastrada d'aspecte sòlid.

—Tancada? —li va preguntar a en Fazio.

—Amb pany i forrellat.

El comissari va obrir la porta del balcó, assegurada amb una barra de ferro. Donava a l'escala que havia esmentat la Grazia. Així l'oncle Giurlanno podia rebre els clients sense fer-los passar pel rebedor de la casa.

—Farem una cosa: obre l'arxivador, que segur que hi deu haver les fitxes amb els noms dels clients.

—En Galluzzo m’ha dit que era un usurer.

—Copia quatre o cinc noms; ja n’hi haurà prou. I després ho tornes a endreçar tot, com si no hi haguéssim entrat mai, nosaltres.

—Que creu que l’assignaran a la Mòbil, aquest cas?

—Oi tant. Tu no? Per cert, ja has avisat?

—A tothom. Encara deuran trigar mitja horeta.

A la cuina, la Grazia i en Galluzzo estaven molt concentrats en la conversa. Tan bon punt van veure el comisari van callar.

—Que li fa res si em quedo? —demanà en Galluzzo.

—No, i ara. Au, seguim.

Com cada vespre, l’onclo Giurlanno apagava la tele a les deu en punt, encara que fos en el moment culminant del serial, i pujava al pis de dalt per anar-se’n a dormir, cosa que també era el senyal per a la Grazia que ja podia rentar els plats. Un cop rentats, es canviava al lavabo de baix i se n’anava a dormir a la seva habitació.

—Un moment —la va tallar el comissari—. La porta del carrer qui la va tancar?

—Ell, com cada dia. Abans de sopar, tancava amb clau per dins i deixava tot el joc penjat al costat de la porta.

En Montalbano va mirar en Galluzzo.

—Són a lloc. I no hi ha senyals de forçament. Segurament devia fer servir una còpia, per entrar.

—Per què ho dius en singular? Potser no era només un.

—Impossible —va dir en Galluzzo.

—Era només un —confirmà la noia.

Va explicar que s’havia adormit de seguida, i que en un moment donat la va despertar un soroll molt fort que no va saber què era. Va dreçar les orelles, però com que no va sentir res més, va deduir que l’espetic devia haver estat

a fora, als camps. Acabava de tornar a aclucar l'ull quan va sentir tot de cops que venien de l'habitació de l'oncle. De seguida va pensar que no es devia trobar bé, com ja havia passat temps enrere.

—A què et refereixes?

L'oncle era un home de vida. Una vegada es va cruspir tres quarts de cabrit ell tot sol. A la nit es va alçar a buscar el bicarbonat, però no va arribar a la cuina, perquè per culpa d'un rodament de cap va caure escales avall.

—I aquesta vegada què vas fer?

Es va llevar, es va posar la bata i va córrer escales amunt, descalça. A l'habitació de l'oncle el llum era encès. El primer que va veure va ser l'oncle incorporat al llit, amb l'esquena al capçal. S'hi va acostar cridant-lo, però ell no responia. Va ser aleshores que es va adonar de la sang que li rajava de la boca i del pit. Llavors es va girar d'una revolada, a temps de veure una figura d'home que sortia de l'habitació corrent. En un instant va recordar que l'oncle tenia una pistola al calaix de la tauleta, la va agafar, va córrer darrere del fugitiu i li va disparar des de dalt de l'escala, quan l'home ja havia arribat a l'entrada i sortia al carrer. El va empaitar, però ja no va veure res perquè era molt fosc, i tot just va sentir el soroll d'un ciclomotor. Va tornar cap al dormitori i, quan va veure que per l'oncle ja no hi havia res a fer, va deixar caure la pistola i va baixar a trucar a la policia.

Tremolava tota, la noia, com un arbre sota l'embat del vent. En Galluzzo li va tornar a acariciar els cabells.

—Tot quadra —va dir—. Incloent-hi la taca de sang.

—Quina?

—La que hi ha a l'esplanada de davant de la casa; l'he

vista amb la llanterna. Ara quan s'acabi de fer de dia la podrà veure. Ha de ser de l'assassí, per força. La noia el va encertar de ple a l'espatlla.

En aquell mateix instant la Grazia va deixar anar un udol animal amb el cap tirat enrere i perdé els sentits.